

Aleg. 6.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi wiecu delegatów miast w sprawie uchwalenia ustawy kwaterunkowej, podwyższenia funduszu na pożyczki dla miast na budowę koszar do 2,000.000 zł. i przedłużenia terminów spłaty tych pożyczek.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu sprawozdania komisji administracyjnej z petycyi wiecu delegatów miast w sprawie uchwalenia ustawy kwaterunkowej, podwyższenia funduszu na pożyczki dla miast na budowę koszar do 2,000.000 zł. i przedłużenia terminu spłaty tych pożyczek powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 10. stycznia 1889 następującą uchwałę:

„Petycyę wiecu delegatów miast w sprawie uchwalenia ustawy kwaterunkowej, podwyższenia funduszu na pożyczki dla miast na budowę koszar do 2 milionów zł. i przedłużenia terminu spłaty tych pożyczek odstępuje się Wydziałowi krajowemu do rozpoznania i zdania sprawy na przyszłej sesyi sejmowej.“

W wykonaniu tego polecenia Wydział krajowy przedkłada następujące sprawozdanie:

Wiec delegatów miast i miasteczek w Galicyi wniósł do Wys. Seimu petycyę, w której powiada, że z powodu, iż Wysoki Sejm nie uchwalił dotąd ustawy, normującej rozkład ciężaru stałego kwaterunku wojska na cały kraj, — ograniczając się na uchwaleniu funduszu, wynoszącego obecnie 1,000.000 zł. w. a. na udzielanie miastom bezprocentowych w 12 latach spłacalnych pożyczek na budowy koszar dla wojska, w naszym kraju wyłącznie tylko miasta ciężar stałego kwaterunku ponoszą, bo tylko w miastach są stałe załogi wojska.

Dostarczanie dla wojska kwaterunków stałych wkłada na miasta zbyt wielki ciężar i pochłania bardzo znaczną część dochodów, jakimi miasta rozporządzają, koszta bowiem na kwaterunek stały łożone, są o wiele wyższe niż wynagrodzenie taryfowe, opłacane przez administracyę wojskową.

Ciężar ten staje się coraz dotkliwszym z powodu zwiększania w naszym szczególnie kraju załóg wojska stałych i mnożenia wydatków na dostarczanie koszar i przynależności tychże — a nadto i dlatego, ponieważ wskutek zwiększenia załóg pomnażają się i tak bardzo znaczne koszta kwaterunku chwilowego i wzrastają wydatki na policyę bezpieczeństwa, policyę zdrowia, oświetlenie, drogi i. t. p.

Wobec tego stanu rzeczy i z uwagi, że wskutek zaprowadzonego ustawą z dnia 20. czerwca r. 1888 N. 95 Dz. pr. p. od dnia 1. września r. 1888 wyższego podatku od spirytusu zagrożone są miasta znacznym ubytkiem w dochodach z prawa propinacyi i z opłat od napojów spirytusowych, tudzież, że ciężar kwaterunku stałego nierówno jest rozłożony, niektóre bowiem z miast jak Przemyśl, Sambor, Jarosław, Tarnów, Rzeszów nadzwyczaj wielkie ponoszą ofiary na kwaterunek stały, inne zaś miasta znacznie mniejsze, a niektóre ciężaru tego nie znają, zachodzi uzasadniona obawa, że miasta dostarczające dla wojska kwaterunek stały z braku funduszków nie będą mogły spełniać najważniejszych i najkonieczniejszych z rozlicznych zadań, ustawą gminną im przekazanych.

Uchwalenie funduszu jednego miliona na pożyczki bezprocentowe dla miast na cele budowy koszar wojskowych nie może być uważanem, zdaniem pomienionej petycji, jako rozłożenie ciężaru kwaterunku stałego na cały kraj, gdyż pożyczki takie udzielane być mogą nie wszystkim miastom, dostarczającym kwaterunki dla wojska stałe, lecz tylko tym miastom, które budują koszary, tak iż ciężar kwaterunku stałego kilku miast i tylko częściowo ponosi kraj do wysokości procentów od funduszu pożyczkowego.

Nadto pożyczki udzielane z tego funduszu miastom na budowy koszar mają tym miastom nie przynosić wielkiej korzyści, z powodu, iż dla zbyt małego funduszu udzielane bywają i być mogą w tak szczupłych kwotach, iż pokrywają zaledwo część kosztów budowy koszar, a są dla miast zaciągających je bardzo uciążliwymi, obowiązek bowiem spłaty onych w 12 latach zbyt wielki nakłada na miasta ciężar.

Wiece delegatów miast i miasteczek Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem doszedł przeto po dokładnem zastanowieniu się nad tą sprawą do przekonania, że w celu uchylenia trwającego dotąd niesprawiedliwego rozkładu ciężaru stałego kwaterunku wojska, zachodzi konieczna potrzeba wydania ustawy, normującej stanowczo rozkład ciężaru tego na cały kraj — a nim to nastąpi, podwyższenia funduszu na bezprocentowe pożyczki dla miast na budowy koszar co najmniej do dwóch milionów, nareszcie przedłużenia terminu spłaty tych pożyczek na lat dwadzieścia i uchwalił na odbytem we Lwowie dnia 17. września r. b. posiedzeniu wniesienie do Wysokiego Sejmu petycji o powzięcie dotyczących uchwał.

Z tych tedy motywów upoważnieni przez wiec delegaci wniosli do Wysokiego Sejmu petycję dnia 17. września 1888., w której upraszają, iżby Wysoki Sejm raczył uchwalić:

- 1) Ustawę rozkładającą w myśl §. 23 ustawy kwaterunkowej z dnia 11. czerwca 1879 Nr. 93. Dz. pr. p. ciężar kwaterunku stałego na cały kraj; — nim zaś to nastąpi:
- 2) podwyższenie funduszu przeznaczonego na bezprocentowe pożyczki dla miast na budowy koszar dla wojska z sumy jednego miliona do dwóch milionów;
- 3) przedłużenie terminu spłaty tych pożyczek w przyszłości udzielać się mających równie jak pożyczek już udzielonych, o ile nie są spłacone, na lat dwadzieścia.

Petycja ta przwdzieloną została sejmowej komisji administracyjnej, która wygotowała sprawozdanie wraz z wnioskiem przejścia do porządku dziennego nad petycją wiecu delegatów miast i miasteczek o wydanie ustawy kwaterunkowej i podniesienie funduszu pożyczkowego do 2 milionów zł. w. a.

Wydział krajowy po zbadaniu żądań w powyższej petycji wyrażonych zupełnie podziela zdanie komisji administracyjnej, a to tak we wniosku jej, jakoteż i w motywach zawarte.

Petycja wiecu delegatów miast i miasteczek domaga się w pierwszym rzędzie uchwalenia krajowej ustawy kwaterunkowej.

Wydział krajowy musi przedewszystkiem podnieść, że Wysoki Sejm już kilkakrotnie rozstrzygnął wątpliwości, nasuwające się z §. 23. ustawy z 11. czerwca 1879 Nr. 93 Dz. p. p.,

w jaki sposób kraj ma zadość uczynić obowiązkowi równomiernego rozłożenia ciężarów stałego kwaterunku a to w tym kierunku, iż postanowił stworzyć fundusz pożyczkowy i udzielać z niego pożyczek gminom, chcącym budować koszary.

Wysoki Sejm wstąpiwszy raz na tę drogę, stale i konsekwentnie po niej postępował, uchwalając kredyty, aż doszedł do stworzenia 1-milionowego funduszu stałego i tym sposobem rozwiązał trudność, nasuwającą się z §. 23 ustawy kwaterunkowej. Miasta wprawdzie żądały ustawy kwaterunkowej, ale mimo to licznie zgłaszały się o pożyczki bezprocentowe tak, że cały milion wyczerpany został, a fakt ten stwierdza dostatecznie, że miasta przeszły na tę drogę, którą Wysoki Sejm poszedł i zgadzają się na tę interpretację słów ustawy o równomiernym rozdziale ciężaru kwaterunkowego, której Wysoki Sejm użył.

Sprawa ta już tylekrotnie w Wysokim Sejmie omawianą i zasadniczo rozstrzygniętą była, że wystarczyłoby ograniczyć się do wskazania na dyskusye i uchwały Wysokiego Sejmu.

Przypatrzmy się jednak bliżej wyrażonemu w powyższej petycyi wieceu miast żądaniu, wydania ustawy krajowej kwaterunkowej.

§. 23. państw. ust. kwat. z dnia 11. czerwca 1879 Nr. 93. dz. u. p. powiada:

„Die diesbezügliche Fürsorge zum Zwecke einer möglichst gleichmässigen Vertheilung der Einquartierungs - Last ist eine zum Wirkungskreise der Landesvertretung gehörige Angelegenheit“ — a więc pozostawiła ustawa do woli Wysokiemu Sejmowi, jakiej drogi chce szukać, aby do równomiernego rozdzielenia ciężaru kwaterunkowego dochodzić.

Z tej wolności Sejmy krajowe różnych krajów koronnych rozmaicie korzystały, i tak podczas gdy Sejm niższo - austriacki uchwalił ustawę o dopłatach krajowych, Sejm morawski wziął budowę koszar na fundusz krajowy, sam te budowy prowadzi i od wojska czynsz za koszary pobiera, Sejm tyrolski uchwałą normuje wysokość dodatków krajowych na kwaterunek a Sejm galicyjski stwarza znowu fundusz pożyczkowy.

W tej różnorodności interpretacji §. 23. najlepszy dowód, że obowiązek z tego paragrafu wynikający nie jest stanowczo w pewnym kierunku określony; jedno jest tylko jasno wypowiedzianem t. j. zasada, że kraj, względnie jego Reprezentacya ma przestrzegać równomierności w rozkładzie ciężaru.

Pytanie jak ta zasada w zastosowaniu wygląda u nas?

A) Na utworzenie funduszu jedno - milionowego składają się pieniądze, czerpane z dwu źródeł:

1. z dodatków krajowych do podatków;
2. z pożyczki krajowej.

ad 1. za pierwsze zapłacili wszyscy opodatковani w kraju a pieniądze ztąd uzyskane użyto na pożyczki dla miast, które koszary budować zamierzały.

ad 2. za pożyczkę koszarową, kraj opłacać będzie musiał roczne procenta, co razem z ratami na umorzenie kapitału stanowić będzie po 1/2 centa blisko dodatku krajowego przez długi szereg lat, to znaczy, że za te pożyczki, które gminy miejskie na koszary wzięły, płacić będzie obecna i może nadchodząca generacya po 1/2 centa dodatku, a więc powszechność całego kraju. Dowodzi to równomiernego rozkładu ciężarów.

B) Wszystkie nowo zbudowane budynki koszarowe, musiałyby opłacać dodatek do podatku, domowo - czynszowego, od którego drogą uchwały sejmowej są uwolnione, zatem jest to ten zysk, to *lucrum cessans*, który kraj traci na rzecz miast, a gdyby ten zysk płynął, to dochody krajowego funduszu byłyby wyższe; — znowu do podobnego stopnia dowód równomierności rozkładu.

Wypada jeszcze zastanowić się nad ową tyle razy żadaną dla miast ustawą krajową, z której miałyby dla tychże większe spłynąć korzyści.

Przed kilkoma laty (w r. 1881) c. k. Rząd przedłożył był Wydziałowi krajowemu projekt do ustawy o rozkładzie ciężarów kwaterunkowych, wprowadzający na wzór ustawy kraj. niższo-austriackiej z dnia 29. października 1880 dopłaty z funduszu krajowego do wynagrodzenia płaconego dziennie od żołnierza i konia przez skarb państwa.

Dopłaty te, licząc po 1 cencie dziennie od żołnierza a po $\frac{1}{2}$ centa od konia, wynosiłyby rocznie około 60.000 zł. Tymczasem procent od 1 miliona, który kraj na pożyczki dla gmin przeznaczył, wynosi 50.000 zł. rocznie, a uwolnienie budynków od dodatków krajowych także jakich parę tysięcy wyniesie.

Zatem korzyści z tą płynące dla gmin równoważą się a nawet może są wyższe przy obecnym systemie pożyczkowym.

Drugim żądaniem petycyi jest podwyższenie funduszu milionowego pożyczkowego do 2 milionów. Niezawodnie byłoby lepiej i korzystniej rzucić w kraj 2 miliony, wszelako kto zna nasze stosunki finansowe i wie z jakim wysiłkiem kraj zdobył się na ten jeden milion, ten przyzna, że żądanie takie jest, przynajmniej jak na teraz, niemożliwe. Nie jest to *petitum* również na czasie, bo na uzupełnienie jednomilionowego stałego funduszu uchwalił Wys. Sejm dnia 11. stycznia 1888 zaciągnąć pożyczkę w kwocie 395.000 zł. na budowę koszar.

Prośbę petycyi, iżby fundusz koszarowy podnieść do 2 milionów zł. uważa Wydział krajowy bezpośrednio po uchwale z dnia 11 stycznia 1888 za zbyt wygórowane żądanie, zwłaszcza, że gminy miejskie jeszcze 402.000 zł. w. a. z przyznanych sobie pożyczek do dnia 30. czerwca 1889 r. nie podjęły. W każdym razie obydwaj żądania uchwalenia ustawy kwaterunkowej i podniesienia funduszu koszarowego do 2 milionów zł. równocześnie zgłoszone zawierają pewną sprzeczność i nie mogą być uwzględnione.

Zarzucono w petycyi, iż z funduszu jednomilionowego nie korzystają wszystkie miasta, lecz tylko te, które mają budować koszary. — Otóż to właśnie celem jest funduszu koszarowego, aby gminy zachęcić do budowy koszar nowych, gdyż to leży w ich własnym dobrze zrozumianym interesie; mianowicie przy koszarach normalnych, dodatki za żołnierza i konia przez c. k. administrację wojska opłacane znacznie są wyższe; i tak za kwaterunek dzienny w prowizorycznych koszarach według dawnego systemu wynosiło wynagrodzenie $1\frac{1}{10}$ ct. Obecnie jest według §. 31 ust. kwat. $3\frac{5}{10}$ ct. a w koszarach normalnych 6 centów, zaś w rozdzielnym kwaterunku, któryby w wielu gminach istniał, gdyby nie przystępowały do budowy nowych koszar, wynosi tylko $1\frac{1}{10}$ ct. — różnica zatem jest ogromna.

Jeżeli dalej porównamy gminy miejskie, w których wojsko stale jest umieszczony z temi gminami, które otrzymały pożyczkę i to w ogólnej sumie przeszło miliona, to przyjdziemy do przekonania, że prawie wszystkie miasta, mające załogę i ubiegające się o pożyczkę, takową otrzymały, ztąd trudno wyciągnąć wniosek, jak w petycyi delegatów wiecu, że wiele miast jest pokrzywdzonych, że kwoty są nie wystarczające, etc.

Zapewne, że kwoty nie są tak wysokie, aby w zupełności żądania zaspokoić mogły i chętnie Wydział krajowy większeby przyznawał, ale trzeba się również z budżetem krajowym liczyć.

Żądanie przedłużenia terminu spłaty tych pożyczek nie jest uzasadnione i byłoby z niekorzyścią dla tych miast, które w przyszłości koszary budować zamierzają, fundusz bowiem koszarowy zasila i odnawia się zwrotami, które im wpływać będą wolniej, tem mniejszą kwotą Wydział krajowy będzie mógł przychodzić z pomocą innym gminom miejskim na cele budowy koszar.

W końcu podnieść należy, że wszystkie miasta przy zwiększonej stałej załodze zyskują znacznego konsumenta, ruch i handel się ożywia, nadto w nowo powstałych licznych koszarach kosztem skarbu państwa wystawionych, zwiększona wskutek ostatniej dyslokacji liczba wojska znajduje pomieszczenie.

Żądaniu przeto petycyi delegatów wiecu miast i miasteczek przedłużenia terminów spłaty, pożyczek w przyszłości udzielać się mających, równie jak pożyczek już udzielonych, o ile nie są spłacone, na lat dwadzieścia, Wydział krajowy stanowczo musi się sprzeciwić z tego powodu, że 12-to letni termin spłaty pożyczek przez Wydział krajowy przyjęty, jest główną podstawą, na której cały plan pomocy dla gmin przez udzielanie im bezprocentowych pożyczek na budowę koszar jest oparty.

Gdyby obecnie podstawa ta została wzruszoną, Wydział krajowy na lata przyszłe nie mógłby udzielać ze spłaconych rat przez gminy pożyczek nowych w znaczniejszej kwocie, gdyż tym sposobem coroczny dochód funduszu jednomilionowego zostałby znacznie uszczuplony.

Z tych powodów Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycyą wiecu delegatów miast i miasteczek o wydanie ustawy kwaterunkowej i podniesienie funduszu pożyczkowego do 2. milionów, przechodzi się do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 13. sierpnia 1889 r

Marszałek krajowy:

Tarnowski, w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Franciszek Smolka w. r.

Członek Wydziału krajowego.

